

Ekarna i Bruntes Hage

Ekprojekt 2016 och 2024
Naturskyddsföreningen i Alvesta
Länsförbundet i Kronoberg
Sammanställd av Per Darell november 2024
Foto Per Darell

Inledning

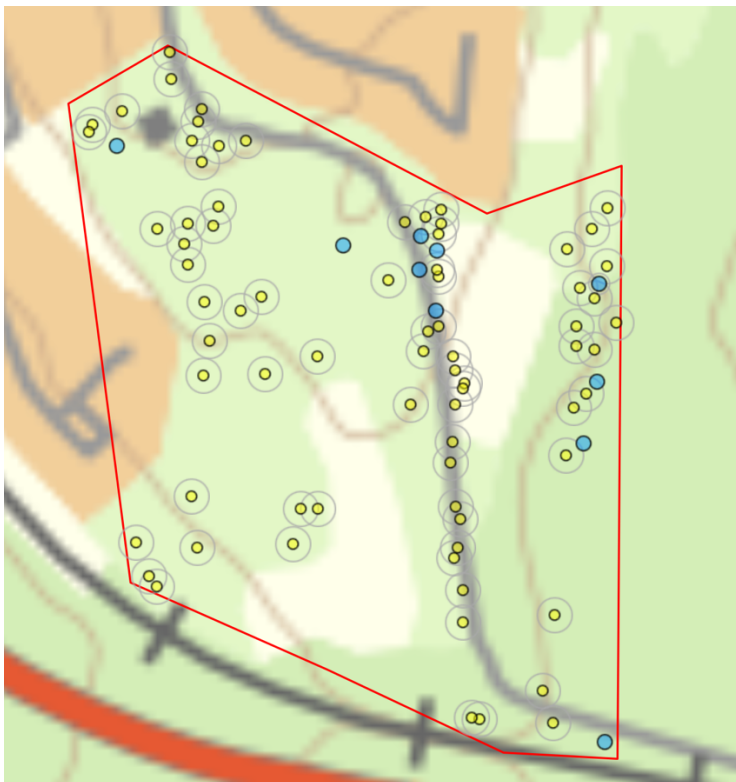
Alvesta naturskyddsförening genomför ett pilotprojekt 2023-2024, om förekomst av biologiskt värdefulla ädellövsbestånd i Alvesta kommun. Projektet sponsras av Naturskyddsföreningen i Kronoberg. Här sammanfattas några tidigare inventeringar.

Ännu på 1700-talet var stora delar av Kronoberg täckt av lövskogar främst med ek och bok. Idag utgör ädellövskog 1% av svenska skogsmarken. Ädellövskog är en av världens mest hotade miljöer då man räknar med att endast 0,2% återstår av de ursprungliga ädellövsskogarna i Centraleuropa. Sverige har en ovanligt stor andel av Europas jätteträd, framför allt grova ekar. Vi har på så vis ett särskilt ansvar för eken och dess innevånare. Fram till 1800-talets mitt var gamla ekar vanliga, men fram till 1940-talet avverkades hundratusentals äldre ekar. Därför finns ett stort åldersglapp mellan de äldsta ekarna och yngre generationer. Det är först när ädellövträden blir i 200 - 250 år som de har förutsättningar för en rikare mångfald. Äldre ekar kan vara hem för över 1000 olika arter. Eken är det viktigaste trädslaget för artbevarande i Sydsverige. Vi är emellertid också intresserade av övriga ädellövträd och hassel. Skogslind och skogslönn är viktiga då alm och ask har drabbats av invasiva svampangrepp.

Vårt fokus är ekar och de växter och djur som är knutna till ek.

Vi inventerar inte bara grova naturvärdesträd utan vi vill också ha en helhetsbild av beståndets åldersfördelning, förutsättning för efterträdare och omgivningens påverkan. Då eken är ett solälskande träd bedömer vi också igenväxning runt trädet.

Området

Västra sidan från ekinventeringen 2022 och den östra sidan inventeringen 2024

Flera inventeringar har gjorts i området.

Den västra delen (väster om vägen) inventerades av Emil Persson och Per Darell 2016 för Naturskyddsföreningens ekprojekt 2016. Tobias och Jenny Ivarsson inventerade flora och fauna här för Alvesta kommun 2016.

Västra delen inventerades också år 2022 av Marie Mårtensson och Jonas Wäglind för Länsstyrelsen i Kronoberg (deras trädinventering används här då de är av senare datum än vår).

Inventerare 2024 i Bruntes Hages östra del var Karin Sahlström, Torbjörn Granath, Sonja Darell och Per Darell.

Metod

Följande faktorer noterades:

Omkretsen för träd över 30 cm mättes, på 1,3 meters höjd.

Storlekarna klassades i grupperna >314, 314-240, 240-100, <100 cm.

Olika karaktärer antecknades såsom vitalitet, spärrgrenighet, död ved, hålrum, savflöde, mulm och miljön under och runt träden. Åtgärdsbehov noterades. Intressanta arter på träden antecknades. Vi har registrerat alla våra data på Artportalen.

Vi räknar träd med omkrets över 314 cm som jätteträd och träd över 240 cm i omkrets och alla hålträd som naturvårdsträd.

Det inventerade området av Bruntes Hage väster om vägen

Området som inventerades 2016 och 2022

Ek i bruntes hage västra 2022

Sotlav på ek 2016

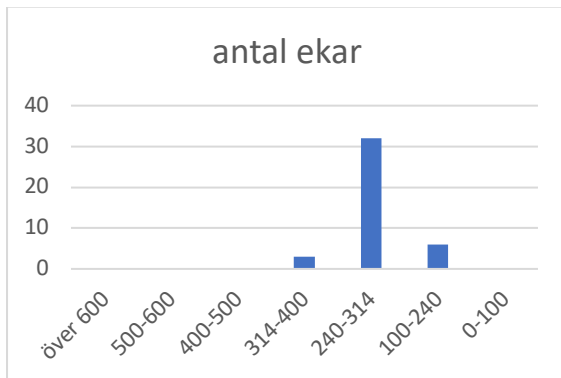
Miljön i Bruntes Hage har en spännande variation med ängsmark, hagmark med ek och sumpskog med asp, klibbal, sälg och brakved.

Bruntes hage var tidigare en del av Engaholms gods. En liten gård låg i områdets södra del, Blommagård. En skola låg i norra delen. Denna brändes ned på 1970-talet av brandkåren. De öppna delarna var tidigare åker för att på 1900-talets senare del bli betesmark.

Området är på ca 3 ha och består av öppen mark som slåtrats av Alvesta kommun varje år sedan 2016. Tidigare hade naturskyddsföreningen slåtter med lie och slåtterbalk varje år i 15 års tid. Ängarna omges av lövskog, delvis före detta hagmark med ek. Bland ekarna finns rikligt med grov hassel. I västra delen finns ett fuktstråk med ett dike med asp, sälg och klibbal.

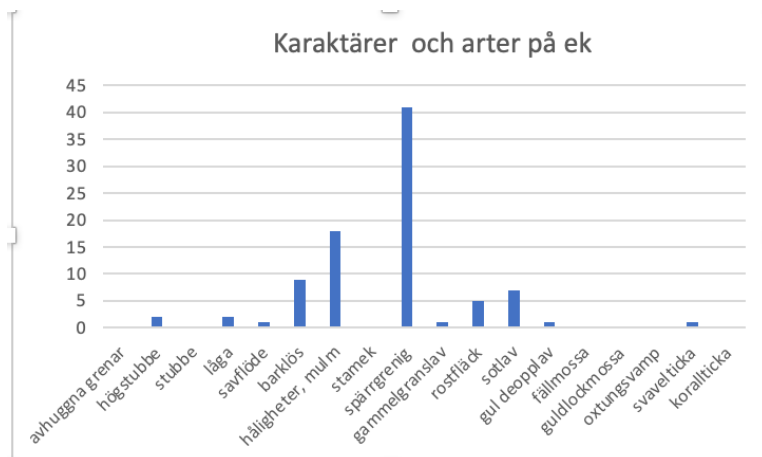
Variationen på trädslag är stor med apel, asp, skogsek, skogsalm, rönn, hassel, björk, tall, brakved och sälg. Enstaka ask och skogslönn förekommer också.

Största eken var 376 cm.

Antal ek och omkrets i cm

skogsek	antal träd
över 600	0
500-600	0
400-500	0
314-400	3
240-314	32
100-240	6
0-100	0

Karaktärer på ek och arter

Almarna vid gamla skolan

Fem almar planterades som vårdträd vid skolan. Idag har de omkretsen 209 cm, 199 cm, 180 cm, 163 cm och 163 cm. De är fortfarande friska. På almarna påträffades lönnlav.

Karaktärer på alm

Citronfjäril i Bruntes Hage på åkervädd. Citronfjärilens larver lever på brakved.

Intressanta arter i Bruntes Hage västra del.

Däggdjur: igelkott (NT)

Fåglar: mindre hackspett (NT), grönsångare (NT), björktrast (NT)

Ryggradslösa djur: mindre bastardsvärmare (NT), ligusterfly (NT)

Kärlväxter: svinrot (NT), ängsskallra, blåsippa (S), humleblomster, gökärt, liljekonvalj, åkervädd och vitsippa

Lavar: gul dropplav (NT), sotlav (S), rostfläck (S), lönnlav (S), gryinig blåslav och hagelporlav

Mossor: fällmossa (S)

Svampar: blekticka (NT), kruskantarell (S), lömsk flugsvamp (S)

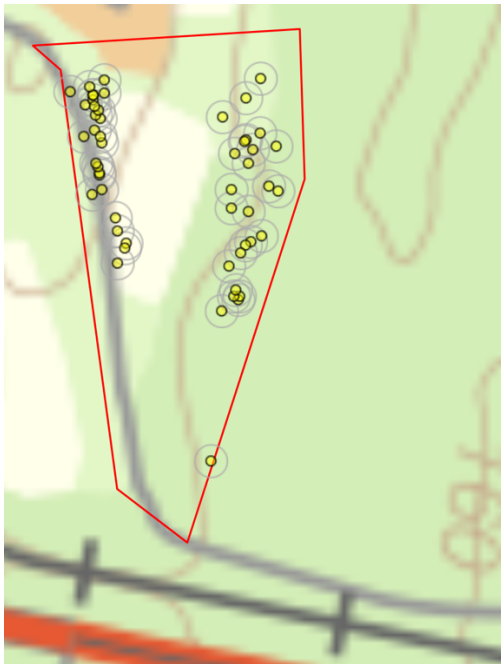
Bruntes Hage öster om vägen

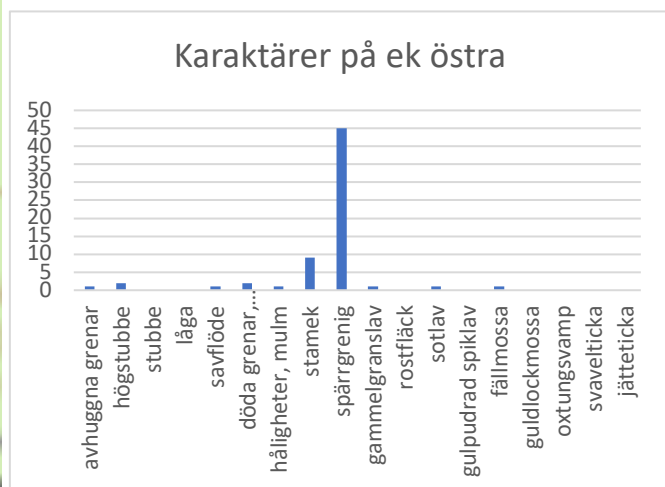
Fällmossa på asp i Bruntes Hage östra

Vid vägen är en 'ensidig allé' med ekar. På de mer öppna delarna är ekföryngringen mycket god. Längst i öster på bilden är en fuktig sänka med ett dike. En stenmur går längs sänkan. Gran, asp och björk är de vanliga träderna här. Några grova aspar, varav en grov låga, påträffades. På en av asparna växte rikligt med fällmossa. I ett annorlunda parti, en bit ner i slänten, går berget i dagen med några stora block. Spännande för barn och förskolorna har använt området.

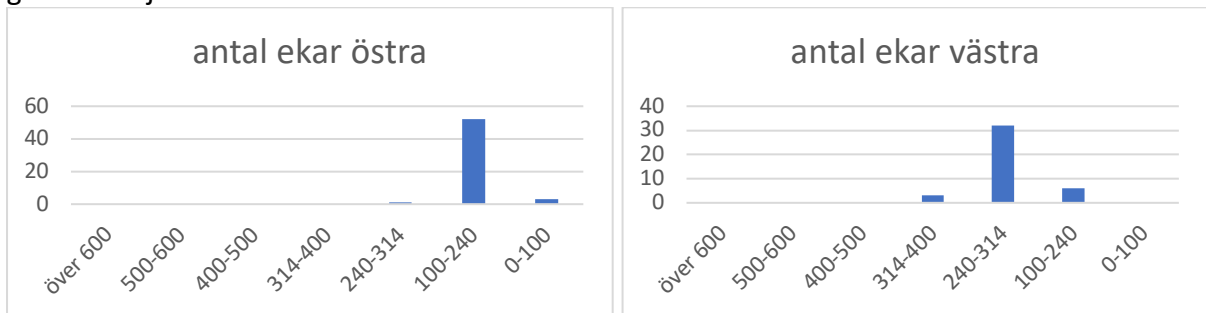
Intressanta arter: sotlav, gammelgranslav, fällmossa och krushättemossa

Ek noterade 2024 östra delen

Största eken var 240 cm i omkrets. Antal mätta ekar var 56 st. Ek förekommer i alla åldrar men de är under hundra år (möjligtvis något undantag). Denna goda ekföryngring kompletterar fint med Bruntes Hages äldre ekar. Den stora skillnaden i ålder kan man se genom att jämföra västra med östra området.

Berg i dagen öster om vägen. Foto Torbjörn Granath

Kommentarer för hela området

Hela ekinventeringen 2022 i Engaholm

Västra Sigfridsleden

Området har kvaliteter för att bli ett fint friluftsområde, särskilt om östra delen ingår. Redan idag är det många som promenerar i Bruntes hage. Spånenleden och Västra Sigfridsleden går genom området.

Östra delen är viktig för att där finns yngre ekar i olika åldrar. Det är viktigt att det finns ek i olika åldrar för att arter på äldre ekar skall ha möjlighet att sprida sig. Närheten till Engaholms ekområde är viktig för eventuell spridning av mer ovanliga arter som hör till riktigt gamla ekar (se kartan ovan över ekarnas spridningsområde tätortsnära).

Det är angeläget att korridorer skapas till ekarna inne i Alvesta tätort från Bruntes Hage och därmed indirekt från Engaholm.

Ängsområdets flora har varierat med skötseln. Floran bestod 2024 av många vanliga arter men intressanta är svinrot (NT), blåsippa (S), ängsskallra, åkervädd, humleblomster, grönvit nattviol och liljekonvalje. Försvunnit har jungfrulin och skallrorna har minskat.

Insektslivet är rikt.

Av invasiva arter har endast druvfläder noterats.

Åtgärder

Bruntes Hage västra har nyligen röjts. I Bruntes Hage östra behöver gran tas bort i kanten mot diket. Hela området får ha återkommande röjningar om inte djur introduceras.

För floran är det viktigt med fortsatt slåtter.